Dokumenttyp	Utarbetat av	Organisation	Version
Riktlinje	Arbetsgrupp förebyggande arbete	Värmlands kommuner	1
Dokumentägare	**Fastställare**	**Giltig fr.o.m.**	**Giltig t.o.m.**
MAS-/MAR-nätverket Värmland	MAS-/MAR-nätverket Värmland	2026-10-01	2028-09-30

Riskbedömning och förebyggande vård

Gäller för: Värmlands kommuner

Värmlands kommuner

Innehållsförteckning

Syfte **3**

Riskbedömning och förebyggande vård **3**

Vilka ska riskbedömas och när? **3**

Riskbedömningsinstrument **4**

ROAG 4

Ansvar och samverkan **4**

Dokumentation **4**

Kvalitetsregistret Senior alert **4**

Information till patient/brukare 4

Blanketter 5

Registrering i registret 5

Registrering av trycksår, fall och vikt 5

Uppföljning av följsamhet till riktlinjen **5**

Behörighet till registret **5**

Länkar **5**

Bakgrund

Det naturliga åldrandet men även olika sjukdomar och funktionsnedsättningar, medför ökad risk för ohälsa inom områdena trycksår, undernäring, fall, munhälsa och blåsdysfunktion. Genom att arbeta förebyggande kan patientens behov av vård, stöd och omsorg fördröjas. Genom att fördröja och förebygga behovet möjliggörs en ökad livskvalitet för patienten och ett effektivt resursanvändande av vård och omsorgsinsatser. Därför är det viktigt att identifiera risker tidigt och arbeta med förebyggande åtgärder. Den investering som görs idag i form av förebyggande arbete kan ge ett minskat behov av vård och omsorg längre fram.

Kvalitetsregistret Senior alert erbjuder ett strukturerat stöd för att identifiera risker för trycksår, undernäring, fall, ohälsa i munnen och blåsdysfunktion. Det ger oss möjlighet att arbeta förebyggande, följa upp insatser och förbättra vårdkvaliteten – inte bara för individen, utan också för hela verksamheten. Genom de rapporter som kan tas ut från kvalitetsregistret kan verksamheten enkelt följa det förebyggande arbetet och följa upp sina resultat. Legitimerad personal och berörda chefer ansvarar för att riskbedömning utförs.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att ge stöd i det förebyggande arbetet inom områdena trycksår, undernäring, fall, munhälsa och blåsdysfunktion.

Riskbedömning och förebyggande vård

Att arbeta med riskbedömningar och förebyggande vård innebär att främja hälsa hos patienterna så länge som möjligt genom att sätta in åtgärder redan innan problem uppstår eller så tidigt som möjligt. Genom att arbeta förebyggande förbättrar vi livskvaliteten för patienter samtidigt som vi på sikt minskar eller fördröjer behovet av vård och omsorg.

I den förebyggande vården ingår följande delar:

1. Identifiera riskfaktorer genom att göra riskbedömning
2. Identifiera bakomliggande orsaker för identifierade risker
3. Vidta åtgärder
4. Följa upp åtgärdernas effekt

Vilka ska riskbedömas och när?

- Patienter med återkommande kommunala insatser från sjuksköterskor, arbetsterapeuter och/eller fysioterapeuter ska erbjudas en riskbedömning inom områdena trycksår, undernäring, fall, munhälsa och blåsdysfunktion.
- Riskbedömning görs vid första kontakten och därefter minst en gång per år men även vid hälsoförändringar eller andra förändringar som kan påverka risken.
- Riskbedömning ska göras på nytt om patienten byter vårdform eftersom byte av miljö kan påverka riskfaktorerna och därmed kräva nya eller förändrade förebyggande åtgärder.
- Riskbedömning görs så snart som möjligt inom en tvåveckorsperiod vid ny kontakt förutom på korttidsboende där det görs inom tre dagar.

Riskbedömningsinstrument

Följande riskbedömningsinstrument används i Värmlands kommuner:

- Trycksår – Modifierad Nortonskala
- Undernäring – Mini nutritional assessment (MNA)
- Fall – Downton Fall Risk Index (DFRI)
- Munhälsa – Revised Oral Assessment Guide (ROAG)
- Blåsdysfunktion – Riskbedömning blåsdysfunktion

ROAG

Riskbedömning av munhälsa behöver inte utföras om patienten har upparbetad och regelbunden tandvårdskontakt och självständigt klarar att vidta åtgärder angående sin munhälsa. För de patienter som erbjuds munhälsobedömning av tandhygienist i hemmet kan riskbedömningen av munhälsa med fördel samordnas med tandhygienistens årliga besök. En första riskbedömning med stöd av ROAG initieras av sjuksköterskan till exempel vid ny vårdbegäran.

Ansvar och samverkan

Huvudansvarig, enligt lokal rutin, ansvarar för att initiera och samordna arbetet med riskbedömningar. Legitimerad personal, det vill säga sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut ansvarar för att alla fem riskområden riskbedöms. Huvudansvarig involverar de personer och professioner som behövs för att utreda risk, bakomliggande orsaker och identifiera lämpliga åtgärder. Det kan vara patienten själv, anhöriga, patientens fasta omsorgskontakt, annan legitimerad personal med flera.

När riskbedömning genomförts kan det vara aktuellt att informera och involvera även andra vårdgivare som till exempel läkare på vårdcentral.

Vid inskrivning i slutenvård använder kommunens legitimerade personal ”statusmeddelande inför inskrivning” i Cosmic Link för att informera om patientens identifierade risker och pågående åtgärder.

Dokumentation

I hälso- och sjukvårdsjournalen ska riskbedömningar, bakomliggande orsaker, planerade och utförda åtgärder samt uppföljning dokumenteras. Det ska också framgå om patienten avböjt registrering i registret, inte samtycker till att riskbedömning genomförs inom något område eller avböjer rekommenderade åtgärder.

Kvalitetsregistret Senior alert

Alla riskbedömningar ska registreras i kvalitetsregistret Senior alert under föreutsättning att patienten samtycker till registrering. Kvalitetsregistret Senior alert ger ett stöd i arbetet med riskbedömningar och förebyggande vård och gör det också möjligt att följa upp hur verksamheterna arbetar. Kvalitetsregistret Senior alert har en hemsida och under fliken ”För personal” finns kunskapsstöd för varje riskområde och material i form av blanketter, manualer och praktiska verktyg.

Information till patient/brukare

Patienten ska informeras om att riskbedömningen kommer att registreras i Senior alerts kvalitetsregister och kan därmed avböja deltagande i registret (använd med fördel det informationsmaterial som finns på

registrets hemsida). Att avböja deltagande i registret hindrar dock inte att riskbedömning genomförs och enbart dokumenteras i hälso- och sjukvårdsjournalen.

Blanketter

Blanketter och formulär hämtas i Senior alert för att riskbedöma trycksår, undernäring, fall och munhälsa. Om patienten vid bedömningstillfället har ett trycksår registreras och beskrivs även det i blanketten. Blåsdysfunktion registreras i en blankett för sig. Senior alert erbjuder flera varianter av riskbedömningsinstrument, se till att du väljer de som din kommun valt att använda.

Registrering i registret

Registrera riskbedömningar, bakomliggande orsaker, planerade och utförda åtgärder och uppföljning i Senior alert. Det gör det möjligt att följa det förebyggande arbetet på såväl individnivå (varje patient för sig), enhetsnivå (hur enheten arbetar med riskbedömningar och förebyggande åtgärder) och verksamhetsnivå.

Registrering av trycksår, fall och vikt

Verksamheten behöver inte registrera följande saker i kvalitetsregistret:

- Fallhändelser

- Sår som uppkommer mellan riskbedömningarna

- Viktförändringar mellan riskbedömningarna.

När något av ovanstående inträffar dokumenteras det i patientens journal och åtgärder vidtas. Fall samt trycksår (samtliga kategorier) rapporteras dessutom som en avvikelse i avvikelsemodulen.

Uppföljning av följsamhet till riktlinjen

Uppföljning av följsamhet till riktlinjen görs vartannat år genom egenkontroll för området ”Riskbedömning och förebyggande vård”. Närmaste chef för legitimerad personal ansvarar för att egenkontroll genomförs.

Behörighet till registret

Behörighet till Senior alert och ansvar för registreringen följer lokal rutin. Ansvariga chefer kan ha behörighet i Senior alert för att kunna följa upp resultat.

Inloggning kräver SITHS kort.

• Behörighet beställs, enligt lokal rutin Detta är aktuellt vid anställning, byte av arbetsplats och avslutad tjänst.

• Chef eller administratör anger till vilken/vilka enheter behörighet ska gälla för. En användare kan vara behörig till en eller flera enheter beroende på sitt ansvar.

Som användare kan du:

• läsa och registrera i kvalitetsregistret

• läsa och ta ut samtliga rapporter för dina registrerade enheter

Länkar

Senior Alert